

Overzicht ontwikkeling vriendschapsbanden

1. Inleiding

De gemeente Brummen heeft contacten met twee buitenlandse gemeenten: Krotoszyn in Polen en Koriyama in Japan. Met de Japanse stad Koriyama werd op 27 juni 1988 officieel een vriendschapsovereenkomst gesloten. Datzelfde gebeurde op 15 maart 1989 met de Poolse gemeente Krotoszyn.

2. De partnergemeenten

2.1 Koriyama

Koriyama ligt ongeveer 250 kilometer ten noorden van de Japanse hoofdstad Tokio. En zo'n 10.000 kilometer van Brummen. De contacten tussen Brummen en het bijna 350.000 inwoners tellende Koriyama zijn voortgekomen uit een historische band. De in 1837 in Hall geboren Cornelis Johannes van Doorn heeft als waterbouwkundig ingenieur namelijk in de omgeving van deze Japanse stad belangrijke waterbouwkundige werken uitgevoerd. Vanuit het Inawashiro-meer werd een ruim 40 kilometer lange waterweg aangelegd. Hierdoor kon het droge gebied in en om Koriyama (dat honderd jaar geleden slechts enkele duizenden inwoners telde) van water worden voorzien en tot bloei komen. In de buurt van het Inawashiro-meer staat een groot standbeeld van ir. Cornelis Johannes van Doorn.

De vriendschap tussen beide gemeenten is op 27 juni 1988 vastgelegd in een jumelage-overeenkomst. In de eerste jaren van de jumelage kwamen vrijwel jaarlijks delegaties (bijvoorbeeld jongerenorganisatie en plaatselijke boerinnenorganisatie) vanuit Japan op bezoek in Brummen. Onder andere via 'homestay'-varianten, waarbij onze Japanse bezoekers werden ondergebracht bij Brummense families. In de laatste 10 a 15 jaar gaat het vooral om kortdurende bezoeken waarbij Hall/Brummen als tussenstop wordt aangedaan (vaak als onderdeel van een stedentrip door Europa). Vast onderdeel van een ontvangst is daarbij een bezoek aan de begraafplaats in Hall, waar de vader van C.J. van Doorn is begraven.

Uitwisselingsbezoeken vanuit Brummen naar Koriyama vinden minder vaak plaats. Onder andere toenmalig burgemeesters Verspui, Blok en waarnemend burgemeester Kozijn hebben een bezoek gebracht aan onze Japanse zusterstad. Het meest recente bezoek is van (toen nog waarnemend) burgemeester Van Hedel begin november 2014. Hierover heeft de heer Van Hedel in een apart 'journaal' uitgebreid verslag gedaan.

Ook in onze gemeente vonden in de afgelopen periode enkele bijzondere activiteiten plaats. Zo werd in oktober 1998 in het dorp Hall in het plantsoen op de hoek Hallseweg-Domineeskamp een Japanse kers (Somei Yoshina) geplant ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de samenwerkingsovereenkomst. Eind 2001 werd in het centrum van Hall in de buurt van de kerk een herdenkingsteken onthuld. Dat herdenkingsteken symboliseert de banden van het dorp Hall en Van Doorn enerzijds en de betrekkingen tussen Brummen en Koriyama anderzijds. Overigens vond in 2000 een reis plaats naar Koriyama van voornamelijk gemeentebestuurders (op eigen kosten). Een poging om een dergelijke reis ook met geïnteresseerde inwoners te organiseren strandde vanwege kosten en de plotselinge opkomst van het SARS-virus.

De contacten met Koriyama werden vanwege het noodlot in maart 2011 weer intensiever. Aanleiding was enorme dubbele natuurramp die het district Fukushima (waartoe ook Koriyama behoort) trof: een tsunami, aardbeving en problemen met de kernreactoren in Fukushima. Dit leidden er toe dat het Brummense gemeentebestuur medeleven heeft betuigd aan toenmalige burgemeester Hara van Koriyama. Overigens was de stad was niet alleen zelf getroffen door vooral de aardbeving, het vervulde vooral ook een cruciale rol bij de opvang van evacués uit het gebied rondom Fukushima. Hara liet toenmalig burgemeester Joosten weten dat er vooral een gebrek is aan brandstof. Reden dat Brummen via een brandbrief het ministerie van BZK heeft opgeroepen ondersteuning te bieden aan Koriyama in de vorm van brandstof. Daarnaast hebben betrokken inwoners uit onze gemeente een speciale bijeenkomst georganiseerd en zijn de uitingen hiervan in de vorm van foto's, teksten en kunstwerken in boekvorm naar Koriyama toegestuurd.

2.2 Krotoszyn

De Poolse gemeente Krotoszyn telt ongeveer 40.000 inwoners. Daarvan wonen er bijna 30.000 in de stad Krotoszyn zelf; de overige inwoners wonen in kleinere dorpen en buurtschappen. Krotoszyn maakt deel uit van de provincie Poznan, die weer is onderverdeeld in een aantal 'Kreisen'. Sinds 1 januari 1999 is Krotoszyn een zogeheten 'Kreis-stad'. De gemeente, die een totale oppervlakte heeft van 259 vierkante kilometer, ligt ongeveer tussen de grote Poolse steden Poznan en Wroclaw (Breslau).

De contacten tussen de gemeenten Brummen en Krotoszyn bestaan inmiddels al meer dan 25 jaar. Op 15 maart 1989 ondertekenden de toenmalige burgemeesters van beide gemeenten (Edward Kozupa van Krotoszyn en C.A. Verspuij van Brummen) de samenwerkingsovereenkomst. De start van een officiële jumelage. Belangrijkste basis voor het aangaan van deze contacten destijds was het leveren van een bijdrage aan de verbetering van de Oost-Westverhoudingen en het bieden van ondersteuning (hulpverlening) aan deze Poolse zuster gemeente. De basis voor de jumelage vond zijn oorsprong is een vraag vanuit de raadscommissie 'algemene zaken' om te onderzoeken of de gemeente een jumelage zou kunnen hebben met een andere gemeente in het Oostblok. Dit heeft geleid tot oriënterende bezoeken aan Polen in 1987 en 1988.

In de beginperiode was de toegankelijkheid over een weer vrij moeilijk. Het was immers nog de tijd van het ijzeren gordijn. Een visum was toen nog een vereiste. De samenwerking bestond in de eerste jaren vooral in het teken van hulpverlening en de ondersteuning van het democratiseringsproces. Brummen heeft bijvoorbeeld een uitgebreide actie gevoerd om de afbouw en inrichting van de kinderopvang van het ziekenhuis in Krotoszyn mogelijk te maken.

In de jaren negentig is het reizen van en naar Polen een stuk eenvoudiger geworden. Mede daardoor strekken de contacten zich ook over veel meer terreinen uit dan in de beginperiode. Aanvankelijk liepen (wat Brummen betreft) alle contacten via de gemeente, maar dat is spoedig overgedragen aan de stichting Brummen-Krotoszyn. Deze coördineert, initieert en organiseert de contacten op gebieden zoals sport, cultuur, onderwijs, bibliotheek, politie en stages en uitwisselingen van beroepsgroepen. De diverse uitwisselingen van verenigingen en organisaties hebben in de loop der jaren ook geleid tot prive-contacten en prive-bezoeken over en weer. Dit levert een bijdrage aan een van de doelstellingen van de jumelage: een beter wederzijds begrip tussen volken door elkaar en elkaars gewoonten en culturen leren kennen.

In de eerste jaren ontving de stichting een subsidie van 10.000 gulden per jaar. In het eurotijdperk was er sprake van een budget van ruim 7.500 euro. In 2010 is besloten de subsidie in een periode van twee jaar af te bouwen en daarmee de subsidiebijdrage te beëindigen. De stichting is blijven bestaan maar er hebben zich nauwelijks tot geen activiteiten en uitwisselingen in de laatste jaren meer plaatsgevonden. Recent is de samenstelling van de stichting gewijzigd en is de stichting zoekende een nieuw impuls aan de vriendschapsband met Krotoszyn te geven.

3. Bestuurlijke keuzes over de vriendschapsbanden in de loop der jaren....

Beide vriendschapsbanden ontstonden in de late jaren tachtig. Vooral in de jaren negentig waren er een groot aantal activiteiten, zowel vanuit de samenleving, de stichting Brummen-Krotoszyn en de gemeente. Echter de loop ter tijd zijn de wensen en verwachtingen op dit gebied veranderd, evenals de visie rondom de gemeentelijke positie in de uitwisselingen. Dit uit zich onder andere in plek die 'internationale contacten' innemen in de gemeentelijke begroting en daarmee in haar dienstverlening/uitvoering. En het uit zich in de wijze waarop (ook financieel) de gemeente de samenleving faciliteert de vriendschapsbanden te onderhouden en invulling te geven. Het onderwerp 'vriendschapsbanden' is regelmatig onderwerp van gesprek binnen het gemeentelijke bestuur.

Overigens richtte dit debat over de vriendschapsbanden het laatste decennium zich vooral op de vriendschapsbanden met Krotoszyn. Met Koriyama is er sprake van een vriendschapsband vanuit historisch perspectief. Gelet op afstand en taal beperken de contacten zich tot incidentele bezoeken op voornamelijk bestuurlijk niveau. Omdat afstand en taalproblematiek minder groot is met Krotoszyn, is de intensiteit van de uitwisselingen met Krotoszyn altijd groter geweest.

Grofweg zijn er drie kenteringen in het denken rondom de vriendschapsbanden vast te stellen.

De eerste vond plaats ongeveer tien jaar na het ontstaan van de vriendschapsbanden. Vooral wat betreft de banden met Krotoszyn werd geconcludeerd dat de contacten veranderd waren en dat de (bestuurlijke) beleving vanuit Brummen anders was dan die bij de collega's in Krotoszyn. Dit leidde tot de keus om de jumelage te behouden maar de bestuurlijke uitwisselingen te beperken en de positie van de stichting Brummen-Krotoszyn te versterken. Een deel van het 'gemeentelijk' budget werd daarom overgeheveld naar de stichting Brummen-Krotoszyn in de vorm van subsidiebijdrage.

Een tweede ontwikkeling vond plaats na het aantreden van de heer Joosten als burgemeester in 2004. Naar aanleiding van een bezoek in 2005 aan Krotoszyn werd herbevestigd dat de contacten zich vooral moeten concentreren rondom een uitwisseling vanuit de bevolking. Maar dit kan niet zonder een bestuurlijke basis. Daarbij werd geconstateerd dat er inmiddels sprake is van meer gelijkwaardigheid tussen beide gemeenten. Besloten werd dat de bestuurlijke contacten geïntensiveerd werden in de vorm van twee bestuurlijke uitwisselingen in een raadsperiode. Een zwaar inhoudelijk programma is daarbij als voorwaarde afgesproken. In de gemeentebegroting is dit tot uiting gebracht dat er ieder oneven jaar een extra budget beschikbaar is om deze bestuurlijke uitwisseling ook daadwerkelijk vorm te geven.

Weer enkel jaren later werden weer nieuwe keuzes gemaakt over de vriendschapsbanden, ditmaal als onderdeel van een begrotingsdiscussie. Op 4 november 2010 besloot de gemeenteraad om de vriendschapsbanden 'op papier' in stand te houden maar de kosten en ambtelijke inzet hiervan tot een minimum te beperken. Daarnaast werd geoordeeld dat het faciliteren van de uitwisselingen tussen inwoners niet een taak van de gemeentelijke overheid is. Als dit een activiteit is die draagvlak heeft in de lokale samenleving, kan dit ook zonder gemeentelijke subsidie voortgang vinden. Vandaar dat de raad besloot de subsidie voor de stichting Brummen-Krotoszyn voor 2011 te halveren en met ingang van 2012 volledig te beëindigen. De officiële subsidieafrekening moet officieel nog plaatsvinden, waarbij de stichting nog een bedrag van circa 2.000 aan de gemeente moet terugbetalen.

In de afgelopen vier a vijf jaar is het aantal uitwisselingen onder de vlag van de stichting Brummen-Krotoszyn zeer minimaal geweest. In een gesprek met (wnd) burgemeester Van Hedel heeft de stichting in 2014 laten weten dat het organiseren van uitwisseling zonder een financiële bijdrage van de gemeente niet realistisch is. De stichting bestaat nog steeds maar heeft haar activiteiten fors verminderd. Ook is de samenstelling van het bestuur afgenomen.

Gelet op de bestaande jumelageovereenkomsten wordt de gemeente krijgt de gemeente met enige regelmaat verzoeken vanuit de zustersteden Krotoszyn en Koriyama. Zo heeft waarnemend burgemeester Van Hedel begin november 2014 een officieel bezoek gebracht aan Koriyama vanwege het negentig jarig bestaan van deze stad. Normaliter zal een volgend bezoek aan Koriyama normaliter weer over tien jaar zijn. Het aantal verzoeken vanuit Krotoszyn is veelvuldiger. Zo heeft een delegatie in 2012 een bezoek gebracht aan Krotoszyn vanwege de opening van de 'Brummen'-rotonde, In het najaar heeft een delegatie uit Brummen het afscheid van de heer Julian Joks als burgemeester bijgewoond. Bij deze gelegenheid werd ook aandacht geschonken aan het (op 19 maart 2014) 25 jaar bestaan van de vriendschapsbanden. Dit jaar bezoekt een Brummense delegatie Krotoszyn op 13 en 14 juni vanwege het 600-jarig bestaan van de stad.